

BUITEN

6^E JAARGANG N^O. 23.

ZATERDAG 8 JUNI 1912.

Foto R. H. Herwig.

AAN DEN ANGSTEL.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

AAN DEN ANGSTEL. ILLUSTRATIE	BLZ. 267
VERGEET MIJ NIET, DOOR H. WITTE	„ 268
ST. MEDARDUS	„ 269
MET HAAR (GEDICHT), DOOR KO FOCK	„ 269
DE ZOMERWIND (GEDICHT), DOOR ERNST TER HOEVE	„ 269
SICILIË (SLOT), DOOR J. DE BIE LEUVELING TJEENK, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 270—272
KANTEN EN WEEFSELS (SLOT), DOOR R., GEÏLLUSTR.	BLZ. 272—274
HEIDE (GEDICHT), DOOR KO FOCK	BLZ. 274
AEN D'AEMSTEL EN AEN 'T Y, DAER DOET SICH HEER- LIJK OPE!, DOOR L., GEÏLLUSTREERD	„ 275
DE ZEILWEDSTRIJD OP HET BRAASSEMER MEER VAN 26 MEI L.L., GEÏLLUSTREERD	„ 276
DE INTERNATIONALE TUINBOUWTOONSTELLING TE LONDEN, GEÏLLUSTREERD	„ 276
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74—76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S, BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

VERGEETMIJNIET. ¹⁾

EEN CAUSERIE.

Tausend Dichter priesen dich schon, und stets wiederholet
Rührte des Namens Spiel jegliches Herz.
Wohl das Schöne veraltet ja nie, so sei auch dein Name,
Stilles Vergissmeinnicht, stets uns freundlich und neu.
FR. HORN.

HET is zeker opmerkelijk dat dit lieve plantje allerwegen waar het gevonden wordt in den volksmond en in de meest verschillende talen denzelfden aantrekkelijken naam draagt, en, of men het in het Duitsch, Engelsch, Fransch, ja in het Noorsch of Zweedsch noemt, de beteekenis blijft volmaakt dezelfde. Wel komen hier en daar ook enkele andere namen voor, maar die zijn weinig bekend en in gebruik. Zoo is het ook bij ons. Wanneer hier iemand, die b.v. van Hall's „Flora van Noord-Nederland” bestudeerd had, aan een bloemist schreef: „Zendt mij twaalf Muizenoor”, zou deze daar vreemd van opzien en aan scherts denken, terwijl het toch ernstig bedoeld was ²⁾.

In het voorbijgaan zij opgemerkt dat dit woord „Muizenoor” ook voor de Vergeetmijniet van Duitschen oorsprong is. „Mauseohr” heet het plantje ook in Deutschland, maar het is daar onder dezen van 't Latijn afgeleiden naam evenmin algemeen bekend als bij ons.

De vraag van waar of van wien de naam Vergeetmijniet afkomstig is, kan wel niet met zekerheid, maar toch met groote waarschijnlijkheid beantwoord worden. Dat hij maar één oorsprong heeft, mag wel als zeker aangenomen worden, want dat men in verschillende landen het zinrijke Vergeetmijniet op een en dezelfde plant zou toegepast hebben, is niet alleen onwaarschijnlijk, maar vooral met het oog op de voor natuurindrukken zoo verschillende volken, zelfs onmogelijk, en ook met het oog op dit laatste, schijnt het niet twijfelachtig, dat het „Vergissmeinnicht” uit Deutschland afkomstig is, en van het ééne land naar het andere werd overgewaaid, waar men er in de landstaal dezelfde beteekenis aan is gaan hechten. Toch is dit, juist om de be-

¹⁾ Wanneer ik, de algemeene gewoonte (maar ook de mijne) volgende, hier had geschreven „Vergeet mij niet”, dan kon aan deze drie woorden geen andere beteekenis gehecht worden dan een verzoek, een bede, wat volstrekt niet de bedoeling is. Beter is zeker de vaste gewoonte der Duitsche schrijvers, die deze drie woorden, welke een *volzin* vormen, samenvoegen tot een naam: „Vergeetmijniet” toch is heel wat anders dan „Vergeet mij niet”.

²⁾ Prof. v. Hall gebruikt in zijn Flora den naam Vergeetmijniet in 't geheel niet; wel echter in zijn later verschenen „Neerlands Plantenschat”. Intusschen schijnt het woord „Muizenoor” plaatselijk wel in gebruik te zijn, want Heukels geeft dien naam in zijn „Geïll. Schoollflora” op bij het langharig Havikskruid (*Hieracium Pilosella*), niet echter bij *Myosotis*.

teekenis dier woorden en den indruk dien ze maken, geheel op zichzelf staand geval merkwaardig genoeg, om er even over na te denken.

Inderdaad, hoe hoog in aanzien dit kleine plantje allerwegen staat, is er geen land, waar het aanleiding gaf tot zooveel sentimentele beschouwingen, zooveel dichterlijke ontboezemingen, zooveel sagen, producten niet zelden eener ziekelijke fantasie, als Deutschland, wat zich trouwens, lettende op een nationalen karaktertrek der Duitschers in het algemeen, vrij wel laat verklaren.

Dat er over 't algemeen aan die verhalen geen andere dan poëtische waarde is te hechten, begrijpt men natuurlijk, maar dat er voor zooverre zij in hoofdzaak met elkaar overeenstemmen, (wat echter niet met allen het geval is), een kiem van waarheid aan ten grondslag ligt, acht ik zeker, en evenzoo dat die kiem bij onze Oostersche naburen is ontsproten.

Nu mag men aan die volkssagen zooveel of zoo weinig waarde hechten als men wil, het valt toch niet te ontkennen dat ze in veel gevallen een zekere aantrekkelijkheid hebben, en dit is met de Vergeetmijniet evenzeer het geval, als met die welke betrekking hebben b.v. op de Roos en de Lelie, want, nebben ook de dichters der grijze oudheid haar niet bezongen gelijk deze, die van lateren tijd hebben haar ruim schadeloos gesteld.

Ook in Engeland (misschien nog wel elders) is de Vergeetmijniet het onderwerp van enkele volksoverleveringen, die echter minder aantrekkelijk zijn, waarom ik ze hier maar laat rusten. De Duitsche winnen het in dit opzicht verre.

Wat het onderwerp als zoodanig betreft, komen deze sagen over 't algemeen met elkaar overeen, wat zou doen vermoeden dat iets dergelijks aanleiding is geweest voor latere volksoverleveringen.

Een der aantrekkelijkste voorstellingen die ik ken, is, zoowel wat den vorm als den inhoud betreft, die van den dichter Aug. von Platen. Ik wil dit gedicht hier niet in zijn geheel teruggeven en bepaal mij tot den hoofdinhoud, die vermoedelijk wel aan vele, maar toch zeker niet aan alle lezers en lezeressen bekend is, en laat er dan een paar slotcoupletten op volgen.

Een minnend paar wandelde, bij het ondergaan der zon, hand in hand langs een meer, toen zij bevangen werd door de vrees dat hun geluk plotseling verstoord zou kunnen worden. „Wees onbezorgd, zei hij, de liefde tart het noodlot”, en zij, gerustgesteld, bezwoer hem haar duurzame liefde. Daar viel haar oog op een aantal hemelsblauwe bloempjes, die laag aan den oever van het meer, als getuigen hunner wederzijdsche beloften, haar toelachten, en zij verzocht hem er een voor haar te plukken. Fluks ijlt hij naar den lagen oever, plukt een van die bloempjes af, maar tegelijkertijd glijdt hij uit en stort in het diepe water, terwijl hij het bloempje in de hoogte houdt. Zinkende riep hij haar nog toe dat het zoet was voor haar te sterven!

„Dort oben über'm Sternengold
„Lass uns den Bund erneuen —
„Noch fleh' ich, da mein Auge bricht,
„Vergiss mein nicht! Vergiss mein nicht.”

Het bloempje spoelde naar den kant, en zij had het geluk om het, niet zonder eigen levensgevaar, te kunnen grijpen, en, terwijl zij het bloempje aan haar hart drukte

. . . wankte nun die Dulderin
Von des Geliebten Grabe,
Sie grämte sich, sie welkte hin
Wie seine letzte Gabe;
Nun wohnen Beide, hoch im Licht,
Doch heisst seitdem „Vergissmeinnicht”
Die kleine blaue Blume.

Dergelijke verhalen gingen in Deutschland reeds in oude tijden van mond tot mond. Von Strantz zegt ¹⁾: „Das Vergessmeinnicht fund fast eben so viel Sänger als der Mai, und heisst er von ihr auch aus dem 16 Jahrhundert: „Ein Blüml' setzt Vergisse mein nit”.

* * *

De Vergeetmijniet behoort tot een vrij soortenrijk geslacht, dat door Linnæus *Myosotis* (Muizenoor) werd genoemd, hetwelk ook in ons land door een vijf- of zestal soorten is vertegenwoordigd, en vooral in den laatsten tijd in de tuinen een burgerrecht verkreeg, 't welk zij, ook bij den steeds veranderlijken smaak, niet zal verliezen.

Daar ik mij in deze causerie geen botanische beschouwingen ten doel stel, bepaal ik mij tot het tweetal, 't welk als Vergeetmijniet wel niet uitsluitend in aanmerking komt, maar toch als zoodanig het meeste bekend is: de Moeras- en de Alpen-Vergeetmijniet.

Men zou zich zeer vergissen als men meende dat die, welke tegenwoordig allerwegen in de tuinen als een geliefde lentebode wordt begroet, dezelfde is, welke reeds van ouds als Vergeetmijniet bekend was en bezongen.

Dit is de Moeras-V. (*Myosotis palustris*), die, over geheel Europa verspreid, ook in ons land zeer veel aan waterkanten en in moerassige streken voorkomt, maar die tegenwoordig in de tuinen, waar zij vroeger veel werd aangetroffen, weinig of niet meer wordt gezien. Haar natuur brengt ook mede dat zij voor zeer vele tuinen minder of zelfs geheel ongeschikt is. Zij wil aan wa-

¹⁾ M. von Strantz, Die Blumen in Sage und Geschichte, bl. 346.

terkanten of in moerassen groeien, en daarvoor ontbreekt in de tuinen de gelegenheid, of het moet aan een vijverkant zijn. Is de grond nu humusrijk en niet al te droog, dan gaat het nog wel, maar in haar element is ze dan toch niet.

Dat in al de volksverhalen, waarvan de Vergeetmijniet het onderwerp is, een beek of meer te pas komt, is reeds een voldoende bewijs voor de meening, dat daarbij geen andere dan de Moeras-V. kan bedoeld zijn.

Dat velen de oorspronkelijke Vergeetmijniet niet kennen, al dwepen ze met die, welke ze in hun tuin hebben, is geen wonder. Zij wil buiten bezocht worden, en waar geen water is zoekt men haar tevergeefs; maar waar zij, laag aan den kant en zelfs gedeeltelijk in het water, soms in grooten getale met haar bloeiende stengeltjes boven het gras uitsteekt, maakt zij een veel fraaiere vertooning dan in een tuin.

Anders is het met de Alpen-Vergeetmijniet (*Myosotis alpestris*), die in de Alpenstreken van Europa en Noord-Amerika thuis behoort. Deze is een tuinplant bij uitnemendheid, daar ze ook een drogen en schrallen bodem voor lief neemt, laag en gedrongen groeit, zich sterk vertakt en in Mei zóó overvloedig bloeit, dat over een daarmede beplant perkje, op eenigen afstand gezien, een zacht blauwe sluier schijnt uitgespreid te zijn, terwijl het, naderbij gezien in liefelijkheid onovertreffbaar is.

Daar nader bij stil te staan schijnt mij zoo min noodig als wenschelijk. Alleen nog het volgende, dat sommigen zich misschien kunnen ten nutte maken.

De echte, oorspronkelijke Vergeetmijniet is een overblijvende, dus van het ééne jaar in het andere steeds voortlevende plant, wat met de tegenwoordig algemeen gekweekte Alpen-V. niet het geval is. Deze is namelijk tweejarig; niet dat zij twee jaren lang leeft, want haar leven duurt niet langer dan een jaar, maar zij behoeft gedurende den winter een rustperiode. In Juni uitgebloeid, vallen in de vrije natuur de talrijke zaadkorreltjes van de verdorrende en stervende planten op den grond, waar zij spoedig ontkiemen en vóór den winter gevestigde plantjes worden, maar ook niet meer. Na de winterrust (de strengste koude deert haar niet) begint er in 't voorjaar spoedig weer groei in te komen en in April beginnen ze te bloeien, om een paar maanden later, na op hare beurt het zaad uitgestrooid te hebben, te sterven.

Wil men ze dus in 't volgende voorjaar in bloei hebben, dan moet men in den zomer, liefst niet te vroeg, op een afgelegen plek het fijne zaad breed uitstrooien, en men heeft in October jonge planten in overvloed voor een dan vrij komend perk. Het zaad is voor een luttel bagatel te verkrijgen.

Heeft men eenmaal een perk met deze plantjes, zoo is er niets eenvoudiger dan er zonder veel moeite in te blijven. Wanneer tegen of in 't begin van Juni de bloei zoo goed als voorbij is, trekt men de planten voorzichtig, d.w.z. zonder ze te schudden, op, en spreidt ze op een plekje van een vierk. Meter of iets meer uit, nadat men den grond daar wat losgemaakt en bevochtigd heeft. Ze verdorren dan spoedig en strooien zooveel zaad uit, dat ze na korten tijd zoo dicht als gras opkomen. Al naar het weér warm en droog is, kan men dan de doode planten verwijderen en laat men hare nakomelingen staan totdat men ze wil verplanten. Eenvoudiger kan het wel niet!

Het gebeurt wel dat er in een perk een of een paar planten met zuiver witte bloemen voorkomen. Door die op te nemen en geheel afzonderlijk te planten en zichzelf te laten zaaien, kan men een aantal witbloemigen verkrijgen, die, verspreid tusschen de anderen uitgeplant, aan het perk een eigenaardige afwisseling geven. Ook als een rand om blauwbloemigen maakt dit een aardig effect. Het zaad der witte variëteit is mede in den handel verkrijgbaar.

Maar, hoe lief zulk een witbloemde is, men vergete niet dat de Vergeetmijniet blauwe bloempjes moet hebben, anders is ze geen Vergeetmijniet meer in de zinrijke beteekenis van haren mooien naam.

H. WITTE.

MEDARDUS.

(8 JUNI).

TOT de heiligen, die in ons land maar weinig bekend zijn, in tegenstelling met Frankrijk en België, behoort de bovengenoemde, die Bisschop te Noyon was. Hij leefde van 475—544. In de provincie Luxemburg zijn o. a. twee dorpen, n.l. Saint Mard en Sant Médard naar hem genoemd.

Even als sommige andere heiligen, die veel invloed hadden en nog hebben op de weersgesteldheid, zoo was dat ook met St. Medardus het geval.

Zoo zegt het spreekwoord:

„Als het op St. Medardus regent, dan regent het zes weken lang”. Een ander rijmpje luidt:

„Wat St. Medardus geeft voor weer,
Brenge hij ook in den oogsttijd weer”.

Is het dien dag koud, dan voorspelt men vier weken koude, maar er komt dan ook geen vorst meer, die voor de druiven nadeelig is.

De heilige Medardus heet ook de stichter te zijn van het rozenfeest, dat jaarlijks op zijn naamdag in het Fransche dorp Salency bij Noyon, de geboorteplaats van den vromen man, gevierd wordt.

Zooals men weet, brengt het gebruik mede, dat het deugdzzaamste meisje van het dorp met een krans van rozen wordt gesierd, terwijl haar bovendien een premie van 25 livres wordt geschonken.

Naar de overlevering meldt, werd de zuster van den heilige met algemeene stemmen tot het eerste rozenmeisje (rosière) benoemd, en ontving zij den krans uit de handen van den stichter.

De roos „de bloem der wellust” zal echter waarschijnlijk, althans in den eersten christelijken tijd, niet als zinnebeeld der deugd gegolden hebben. Daarom ook houden velen het er voor, dat het feest door Lodewijk XIII is ingesteld. Tegen dien tijd beginnen de rozen te bloeien, en om aan het feest een kerkelijk kleurtje te geven, werd de naam van den heilige gekozen. Om die reden geleidt de landheer ook het meisje, dat gekozen is, naar de dorpskerk, waar het als rosière plechtig gehuldigd en gekroond wordt.

MET HAAR.

Het was in Mei,
Toen hebben wij,
In mijmerij,
Op groote hei,
Een langen tijd gezeten.

En veel gedacht,
En veel gesmacht,
En veel verwacht,
En groote pracht,
Heel diep in ons geweten.

Dicht naast elkaar,
Met stil gestaar,
Gekeken naar
Die heide, waar
Begon ons nieuwe leven.

Die dag in Mei,
Die bruine hei,
Die zonne, blij,
O, lief 't is mij,
Zoo wonder bijgebleven.

KO FOCK.

DE ZOMERWIND.

In het pluime-gras tuimelt de wuivende wind,
In het zilver-groen bloeiende graan —
't Trippelt en huppelt — een dartelend kind
Met een kleedje van zonne-licht aan.

De zomerwind rimpelt den peinzenden plas,
Tot een lachje de rimpeling is,
Dan danst hij verheugd over bloemen en gras
Tot alles één glinstering is.

Hij klimt in de boomen en schudt er de blaân,
En fluistert ze heimlijk in 't oor,
Tot plotseling wuiven de toppen en gaan
Van lachen te schateren — hoor!

Hij stoeit met den vogel, die, ijlings gevluicht
Voor 't klaterend bladermisbaar,
Op zwevende wieken, heel hoog in de lucht,
Moet lachen om 't looze gevaar.

En jubelend drijft hem de wind in 't niet
Van eindeloos, smetteloos blauw —
Daar hoor ik alleen uit den hemel een lied
Van juichende liefde en trouw.

De zomerwind laat met een stralend gezicht
Het jubelend vogeltje vrij,
En gaat in haar kleedje van zonne-licht
Als een wolkje de wereld voorbij —

En hij komt, als 'n Engel, met lachenden groet,
De oogen zoo schuldeloos-klaar,
En fluistert me troostende woorden, zoo zoet,
En streelt er zoo teeder mijn haar.

De zomerwind is als een minnelijk kind
Dat enkel het zonnelicht weet,
Dat lachend de bloemen en bladeren mint,
Maar niet spôt met ons eenzame leed.

O! 't ziet in mijn oogen — mijn hart is zoo moe —
Zoo kinderlijk-innig en dan....
Dan kust het mijn brandendē oogen toe
Dat ik eindelijk schreien kan.

ERNST TER HOEVE.

TEMPEL TE SEGESTA.

SICILIË.

(Slot).

DAARNA krijgt Girgenti, het oude Acragas of Agrigentum, de eer van ons bezoek. Alleen de acropolis op de langgestrekte heuvelrij toont ons nog eenige van zijn monumenten; de plaats van de stad daarachter, waarvan eens „de huizen door hun schoonheid de oogen deden verblinden”, is zelfs nog niet met zekerheid vastgesteld. Het tegenwoordige dorpje zou u door zijn armoede niet doen vermoeden dat het de grootste zwavelproductie van den aardbol heeft; maar het leven in de mijnen schijnt nog de grootste ellende.

De ligging der tempels, misschien iets stijf op een rij, geeft door de pracht van het landschap, en de diepblauwe Afrikaansche zee een treffend beeld; langzaam daalt ge uit het hoge bergland den landweg af, de silhouetten worden steeds duidelijker en al heeft Segesta u de eerste emotie gegeven, wanneer ge de Concordia-tempel nadert is de indruk niet minder overweldigend schoon. Deze toont u een veel vollediger schepping, hij is na het Theseion in Athene de best in taet gebleven tempel, helaas een weinige storend gerestaureerd. Maar hier heeft de Dorische ordonnantie wel volkomen harmonie tusschen vorm en constructie, de kapitelen drukken het dragen van de architraafbalk zuiver uit en vooral de werking van de pronaos als stemmige voorhal tot het heilige, wordt u hier duidelijk; schooner tegenstelling van licht en schaduw is niet denkbaar.

De iets verder gelegen tempel van Juno Lacina heeft meer geleden door aardbevingen en ook de sirocco, de heete, droge Z.-O. wind heeft veel schade aangericht. Hij moet tot denzelfden tijd als de Concordia-tempel gerekend worden en is als ruïne misschien wel de meest schilderachtige van heel Sicilië.

De allergrootste tempel, die welke vermoedelijk aan Zeus gewijd was, heeft tot veel woordenstrijd aanleiding gegeven; het plan geeft aan dat om de cella geen open zuilenrij maar een wand met halfzuilen evenals, de z.g. pseudo-peripteros; de plaats van de ingang, evenals die van de gevonden bovenmenselijke groote beelden, heeft men echter nog niet kunnen vaststellen. De hoogte moet wel twee maal die van het Parthenon bedragen hebben.

Tenslotte is van de tempel van Castor en Pollux uit daar ge vonden fragmenten een zuivere zuilstelling opgebouwd, die natuurlijk om deze reden geen historische waarde heeft, maar in het landschap zich buitengewoon mooi teekent en een van de

meest aantrekkelijke foto's geeft. Hier zijn nog duidelijk de sporen van de stuc-laag over, en zeker kan men aannemen dat alle tempels van Sicilië daarmede bedekt waren en sommige deelen als kapiteel en kroonlijst in kleur waren uitgesmeerd: ons bevredigt de poreuze kalksteen als materiaal reeds zoo geheel, dat wij de oorspronkelijke toestand bijna van geen hooger schoonheid kunnen denken, hoewel de kunstzin der Hellenen niet mag doen twijfelen. Mogen welen als ik het treffen, die tempels bij volle maan te kunnen zien!

De Oostkust, waar de Grieken het eiland het eerst in bezit namen, is daar deuren in dien tijd het invloedrijkste geweest, maar in de loop der eeuwen zijn gade geteisterd, en toont ons dus maar weinig van zijn groot verleden. De toen zoo machtige hoofdstad Siracusa is vervallen tot een armoedig vies stadje, op het schiereiland, 't oude Ortygia, voor havenstad zoo mooi gelegen tusschen de groote en kleine Porto, maar dat nu niet anders dan melancoliek zal stemmen en dat ge daarom zooveel mogelijk zult ontwijken, om meer landwaarts te gaan op het uitgestrekte plateau bij de daar nog zijnde ruïnes u beter te kunnen indenken in den ouden tijd. Het was voornamelijk Dionysios die omstreeks de IV eeuw de stad tot grooten bloei bracht, hij was ook de ontwerper van den enormen zwaren muur, die de stad omringde over een lengte van ruim 5 K.M., en welke door 60.000 slaven in twintig dagen moet zijn uitgevoerd. Het fort Eurvelos, op de plaats waar de Noordelijke en Zuidelijke muur samenkomen, geeft, hoewel erg in ruïne, nog eenig denkbeeld van den meesterlijken aanleg der oude vestingwerken. Het Grieksch theater behoort tot een der grootste die men kent, niet minder dan 30.000 toeschouwers bleven, laat de trappenaanleg met verdeling in negen segmenten duidelijk zien en geeft een eigenaardigheid in de verschildende helling der rangen. Behalve dat het voor dramatische opvoeringen gehouden werd, werden daar tevens politieke redevoeringen gedaan dat daar eens Plato en Pindar een zonsondergang geniet, bedenkt tegenstelling wel sterk uit met het daarbij hebben, dan komt de phitheater, waar de Romeinen behagen schepten in gesloten amfibouwwerk en gladiatorenwedstrijden. Toch is ook dit laatste bouwwerk voor ons nog belangrijk door zijn grootsche ver-

houdingen en duidelijk plan, waarbij de verschillende toegangen tot de drie rangen op uitstekend doordachte wijze zijn aangebracht. Waarschijnlijk werden ook waterspelen gehouden, omdat nog een watertoevoer-kanaal aanwezig is naar het midden van de arena van uit een groot gemetseld reservoir, dat, o wisseling der tijden, later als kerk, ook als graf tombe gebruikt is.

Een bijzondere bezienswaardigheid van Siracusa zijn de z.g. Latomia, de groote steengroeven waar eens de Atheensche gevangenen na harden arbeid den honger dood stierven, maar die nu, verlaten, door den weelderigen plantengroei een grootsche wildernis vormen, waar tusschen de op verschillende wijze uitgehouwen groeven, menig schilderachtig plekje boeit. Daar ziet ge ook het z.g. Oor van Dionysios, zoo geheeten naar den vorm van de groeve, die naar men vermeent zoo gekozen is, opdat de wachters zelfs elk fluisterend woord der slaven zouden kunnen hooren; de acoustiek is daar inderdaad zeer sterk. De uitgestrekte catacomben hebben bijna niets van hun decoratie ons nagelaten, ze zijn minder gedrukt dan die te Rome en hebben een bijzonderen aanleg met groote ronde ruimten.

Wanneer wij het stadje dan toch een keer doorkruisen, merken we eenige gevels op met fraaie Gothische vensters, en doet de Dom ons weemoedig zien, hoe Grieksche schoonheid moest wijken voor minderwaardige kunst. De noordelijke zuilenrij van den Minervatempel, vermoedelijk alleen uit economische overweging gespaard, is bijna geheel ingebouwd, een gedeelte der zuilstelling met triglyphenfries is nog van buiten zichtbaar, maar wordt „bekroond” met zware kanteelingen; de kerk zelf verder in slappe Baroc stijl uitgevoerd, kortom geen geestverheffend bouwwerk. Het was in een ander kerkje dat de koster mij een Laat-Renaissance altaarstuk aanwees als te zijn Byzantynsch werk uit de XIIe eeuw met een Grieksch schilderstuk, een Madonna; niemand had hem nog op een betere uitlegging gewezen!

De eens zoo machtige half millioenen stad bewaart nog de herinnering aan vele groote mannen; Archimedes deed daar zijn vele ontdekkingen en wij Hollanders overpeinden het jaar 1676, ter nagedachtenis aan onzen grootsten zeeheld.

De andere steden der Oostkust boeken in hun geschiedenis zware rampen. Catania, hoewel de tweede stad in grootte met de oudste universiteit van het eiland, heeft geheel het uiterlijk van een moderne Middellandsche Zeehaven en voor den vreemdeling weinig opmerkelijks; wat bij een aardbeving niet verwoest werd, is onder de lavastroom van den Etna bedolven, zooals het Grieksch theater, dat, nu geheel in het centrum van de nieuwe stad gelegen, nauwelijks zichtbaar is. Alleen als uitgangspunt voor het beklimmen van den Etna of voor een mooien tocht naar het halverwege gelegen dorpje Nicolosi, zal het een nacht tusschen zijn muren kunnen huisvesten.

Messina zal u een ontroering geven, zoo groot als zelfs het beste bericht omtrent de aardbeving van den 28^{en} December 1908 geenszins benadert. Men kan er zich niet indenken hoe in eenige seconden tijds die groote stad geheel in puin gelegd werd; de enkele gevels en zware brokken muur die nog overeind staan, zijn sterk gescheurd, van den dom is alleen een zijportaal gespaard en nog is te zien hoe rijk de gevel met marmer bekleed was. Vlak daarbij staat nu een gebouwtje van gegolfd plaatijzer; alleen het bordje: „cattedrale”, zegt u de bestemming. Maanden zullen nog noodig zijn eer al de puinhoopen zijn weggeruimd, maar zuidelijker wordt alweer een nieuwe wijk gebouwd, verrijzen tusschen de na de ramp vluchtig opgetrokken barakken, groote gebouwen en spreekt men nu al van het Messina nuova. Onbezorgd gaat men de toekomst tegemoet en het laat geen twijfel of het zal door zijn schitterende haven zijn ouden handel terugkrijgen. Voor den modernen bouwmeester oogenschoonlijk een prachtige opgave, hij zou daar geheel vrij kunnen zijn om het karakter van de stad te bepalen; helaas, de architect heeft in Italië sedert de XVIIe eeuw zijn positie verloren en het laat zich aanzien dat de nieuwe stad architectonisch volmaakt onbelangrijk zal worden. Ook de ligging deed op meer aanspraak maken; met de Siciliaansche bergen als achtergrond, de prachtige kust van Kalabrië in het verschiet, is het zeker in dit opzicht niet door de natuur misdeeld.

Om de schoonste herinneringen van Sicilië te behouden, kunt ge niet beter doen dan uw reis te eindigen in Taormina, dat kleine pittoreske dorpje een paar honderd meter boven den zeespiegel gelegen en rondom in een zoo grootsche natuur, dat ge daar vooral denkt aan de woorden: dahin, dahin, lass mich, mit dir, oh mein Geliebter, sehen....

SICILIË. TEMPEL VAN CASTOR EN POLLUX TE GIRGENTI.

De enige lange straat, die deftig den naam van Corso draagt, heeft geheel zijn Middeleeuwsch karakter behouden met de vele op- en afgaande zijstegen, waar volgens zuidelijke gewoonte het leven zich meest voor de huizen afspeelt; het is kalm maar niet doodsch of verlaten, de anders van nature levendige Italiaan zal hier niet de stemming door luid gesprek verstoren, het is of ieder onder den invloed komt van de plechtige stilte der natuur. Dat enig plekje is toch ook oorzaak geweest van heel veel twist, men wijst u nog waar, dicht aan den voet van den Etna de eerste nederzetting der Grieken, het oude Naxos lag, van waaruit later de bewoners door Siracusa verdreven werden, toen

SICILIË. CONCORDIA-TEMPEL TE GIRGENTI.

vluchtten op de heuvelen en zoo Tauromenium stichten. Hoog boven op den top waar nu het in ruïne liggende kasteel staat, was eens de Acropolis, en wanneer ge die nu na een uur steil klimmen bereikt hebt, overziet ge, hoe dat punt de omgeving geheel beheerschte, met hoeveel heldenmoed daar gestreden moet zijn. Bijna onneembaar was het en het heeft dan ook een tijd gehad dat het ongestoord tot grooten bloei kon komen. Ook hier doet slechts weinig daaraan herinneren, maar het eenige overblijfsel, het theater, is zóó schoon, dat het wel al het andere in de schaduw heeft moeten stellen. De emotie die ge daar krijgt is waarlijk niet onder woorden te brengen; de ruïne, hoewel op zich zelf beschouwd, niet zoo belangrijk, sluit zich echter zoo zeldzaam aan bij de omgeving — de begroeide heuvelen als achtergrond, waarboven de helderwit besneeuwde Etna statig oprijst en langzaam afdalt in de azuur-blauwe zee — dat alles geeft een beeld zoo mooi als heel Italië verder het niet kan aanwijzen. Ge denkt er de eerste oogenblikken niet aan, het bouwwerk in gedachte te reconstrueeren, de aandacht wordt geheel getrokken door de overweldigende schoonheid van het geheel, ge gelooft dat de Griek of Romein zoo'n stemming nooit heeft kunnen genieten: alleen de tijd vermocht dat te bereiken. Daar zoudt ge niet vermoeden dat die Etna, die zoo rustig alles domineert, al zooveel onheil heeft gesticht; alleen de enkele rookwolkjes die uit den krater opstijgen, toonen u het onderscheid met de Zwitsersche sneeuwtoppen, en wanneer

ge niet gelezen had, dat het beklimmen alleen in den zomer mogelijk is, dan was 't besluit tot dien tweedaagschen tocht spoedig genomen.

Als bouwwerk valt van het theater op te merken dat alleen de aanleg Grieksch is; het podium en de bovengalerijen werden door de Romeinen geheel herbouwd, in baksteen uitgevoerd; wat zij intact lieten, het amphitheater, werd in de middeleeuwen afgebroken om het kostbaar materiaal voor den bouw van paleizen te gebruiken, zoodat de ruïnes, die nog over zijn, uitsluitend Romaansch zijn en dus de algemeen gebruikelijke benaming van Grieksch theater niet geheel juist is.

De acoustiek is zoo uitmuntend, dat nu nog in de groote ruïne in de open lucht ieder woord, van het podium af gesproken, duidelijk verstaanbaar is.

* * *

Zoo biedt dan dat Trinacria, 't driehoekseiland, veel moois, moet wel een ieder getroffen worden door de grootscheit van zijn natuur en door de verscheidenheid van zijn kunstschaten. De foto, hoe volmaakt die ook reeds is, kan aan den vreemdeling wel iets, maar toch slechts weinig zeggen: maar hebt ge eenmaal die zuidelijke tinteling van licht gevoeld, dan zal de reproductie u in gedachte weer alles doen herleven en zult ge de herinnering houden aan vele schoone dagen.

J. DE BIE LEUVELING TJEENK.

KANTEN EN WEEFSELS.

(Slot).

EEN mooie sage verhaalt, dat de Spin snoepte van een druppel, welke Athene stortte toen zij nectar in een gouden schaal naar de aarde droeg. De kunstzinnige spin, met haar wonderwerk van net, heeft zeker in de oudste tijden het eerst de gedachte gewekt om uit draden netten te knoopen en dichte stukjes te maken. De taalhistorie leert, dat de woorden voor werken, weven, vlechten, vlas, hennep, wol, enz. tot de oudste der menscheit hooren en men zou belangrijke veronderstellingen kunnen maken, hoe in de evolutie der tijden het meest primitieve vlechten, knoopen en weven naar tijdsorde op elkaar volgde en in elkaar overging.

Toen het weven, hoe primitief dan ook, eenmaal gevonden

was, moest de mensch — een voorbeeld nemende aan de dierenwereld — wel betrekkelijk spoedig tot weefkunst komen om door versiering met bonte kleuren zich te onderscheiden boven den ander. In de oud-Egyptische wefstukken vindt men dit dan ook terug en daar het gemakkelijker is smalle linten te weven dan grootere oppervlakten, is het lint-ornament ook het oudste, dat men kan aanwijzen.

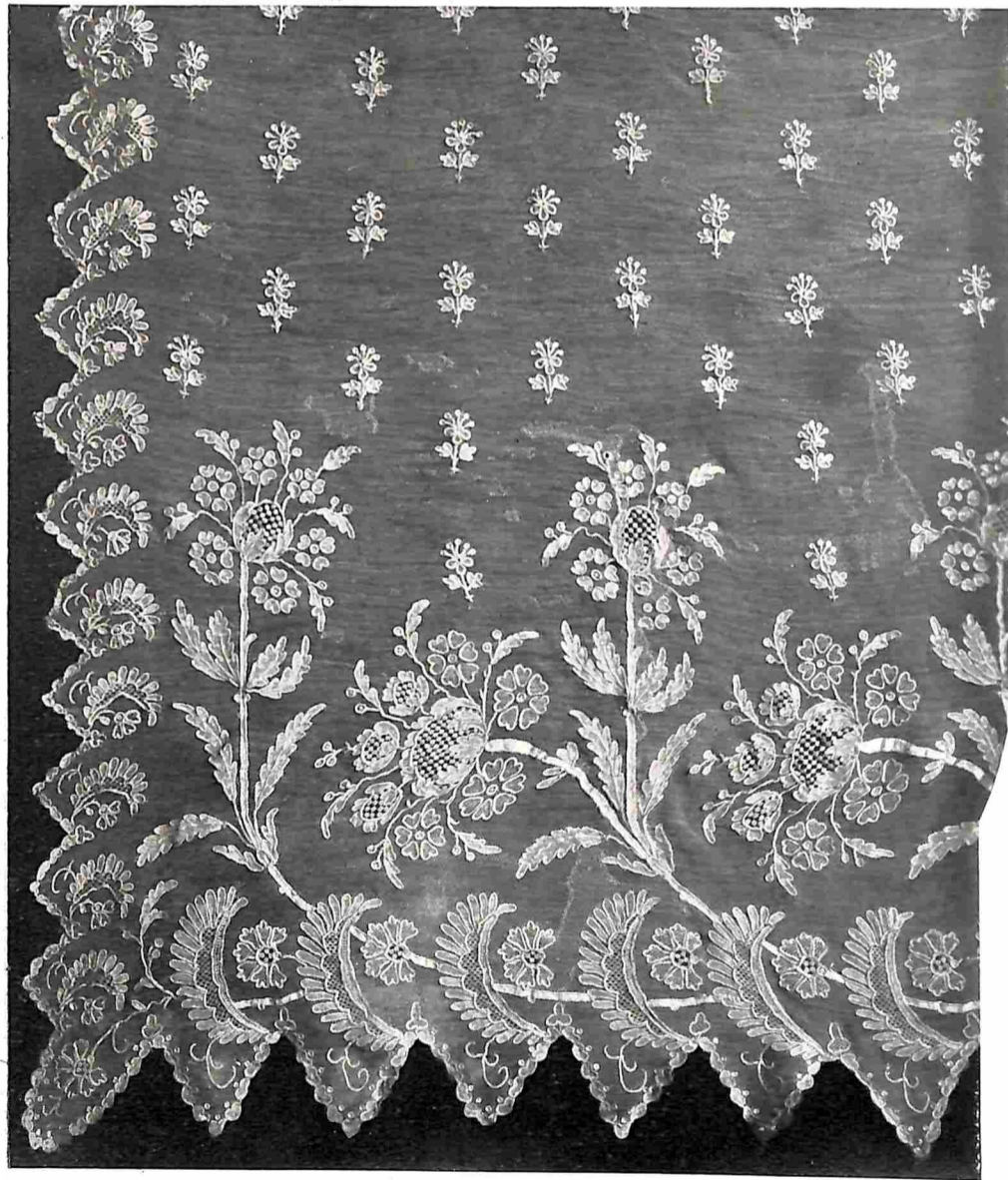
Het verbranden der lijken bij de Grieken en Romeinen heeft met een hoogst enkele uitzondering verhinderd, dat wij uit vroegeren dan den Christelijken tijd stukken weefsels hebben. Maar de literatuur geeft voorbeelden te over. Over de kunst van het weven, blijkens de woorden een zeer populaire, spreekt de Ilias

in het 23ste gezang, waar Odysseus Ajax dicht op de hielen zit. Om dezen fellen wedloop in den krijg aanschouwelijk voor te stellen, weet Homerus niet beter te doen dan een vergelijking te maken met een spoelschuitje, dat een vrouw langs haar borst schiet bij het weven. Van Andromache, de gemalin van Hektor, zegt Homerus in zijn Ilias, dat zij binnen haar hoog paleis bezig was een donkerkleurig kleed te weven en met bonte bloemen te versieren. Hieruit volgt, dat zij met donker gekleurde draden een dicht kleed weefde met bonte ornamenten. Zij moet dus meerdere spoelschuitjes gebezigd hebben met verschillende soorten draad! Het meest in technische bijzonderheden zelfs van het weven daalt Ovidius af bij zijn relaas over een wedstrijd in het weven tusschen Pallas Athene en Arachne, eene om haar kunstvaardigheid beroemde vrouw uit de heffe des volks. Zelfs Pallas Athene kon op het werk van Arachne niets aanmerken, waardoor deze de godin terzijde streefde — tot eigen ongeluk, natuurlijk, want die hoogmoed werd gestraft. Arachne schiep een gobelin-tapijt, waarin zij echter tot haar eigen schade de godin herinnerde aan de galante avontuurtjes van haar vader. Arachne werd veranderd in een leelijke, maar kunst-rijke spin.

* * *

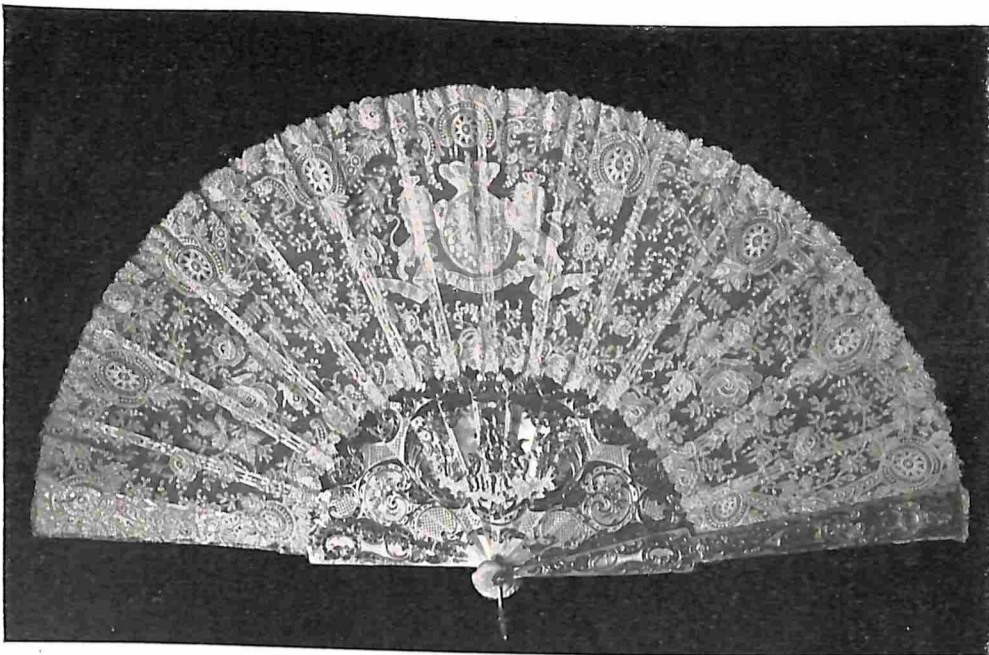
Het bloeitijdperk van de weefkunst in de Nederlanden valt in de jaren van het bewind van Philips den Goeden van Bourgondië, in de eerste helft van de 15e eeuw. Maar het schrikbewind van Philips II van Spanje en van Alva maakte hieraan spoedig een einde: de nijveren weken het land uit en de inheemsche industrie ging te gronde.

Met de toenemende weeldezucht stelde men zich niet meer tevreden met kostbare kledingstukken, maar werden ook de huizen versierd met tapijten en gordijnen. De rijke bontkleurige gobelins met de vaak naïeve afbeeldingen van liefdesscènes, legenden, maar ook naar godsdienstige verhalen, zijn nog genoegzaam bewaard gebleven. Ook tapijtweverijen bloeiden in Vlaanderen en wel teekenen is het feit, dat de beroemde kartons van Raphael door Orley in Arras geweven werden. De muurtapijten waren meer geliefd dan tapijten voor den grond. Hier

ALENÇON KANT.

FRAGMENT VAN DEN SLUIER UIT DE VERZAMELING VAN H. M. DE KONINGIN.

BRUSSELSCHE KANT.

WAAIER UIT DE VERZAMELING VAN H. M. DE KONINGIN-MOEDER.

stelde men zich tevreden met dierenvelen, tot de weelde van het Oosten de zware knoop-tapijten uit Perzië invoerde. Ten tijde van Van Eyk waren deze tapijten toch nog zeldzaam, ten minste op verschillende schilderijen is steeds hetzelfde afgebeeld.

Wat nu meer in het bijzonder ons eigen land betreft, de kunstweverij schijnt het eerst beoefend te zijn in Haarlem. De kunst van damastweven werd in 1580 te Haarlem uitgevonden. Samuel Ampzing dichtte ten minste:

Italien heeft wel het sy-damast gevonden,
En overal hierdoor den roem haers naems gesonden:
Maer Haarlem heeft dat voorts in 't lynwaet nagedacht,
Dat zelfs Italien veel meer dan 't haere acht.

En de beroemdheid van dit damast prijst hij aldus:

Hoe menig Prinz en Vorst, die naar sijn lust en staet
Voor sich in onse Stad wat heerlijks weven laet!
Wil 't Land een gave doen, en enig Prinz vereren,
En d'ere van ons Land met een die Vorsten leren,
Te sien wat Holland heeft, men doet het met
Damast,
Men doet het met de vrucht die hier te Haarlem wast.

Inderdaad was deze industrie belangrijk: was anders in 1613 door eenige wevers te Gent aan hun gemeentebestuur steun gevraagd voor het inrichten van werkplaatsen tot het vervaardigen van gebloemde stoffen, wier makelij, het eerst in Haarlem gevonden, in Holland aan verscheiden duizend menschen brood verschafte? „De practyque ende conste van het legatuerwercken ofte boerencassa, verchierd met diverse blommen, bladeren, voghelen ende andere figuren naer 't leven, elck naer syn qualiteit ende couleur, welke conste eerst begonnen vinden es over acht zoo neghen jaeren te Haarlem in Holland, by eenen Jasper Schamp, Lieven de Buzere ende Frans Willems”.

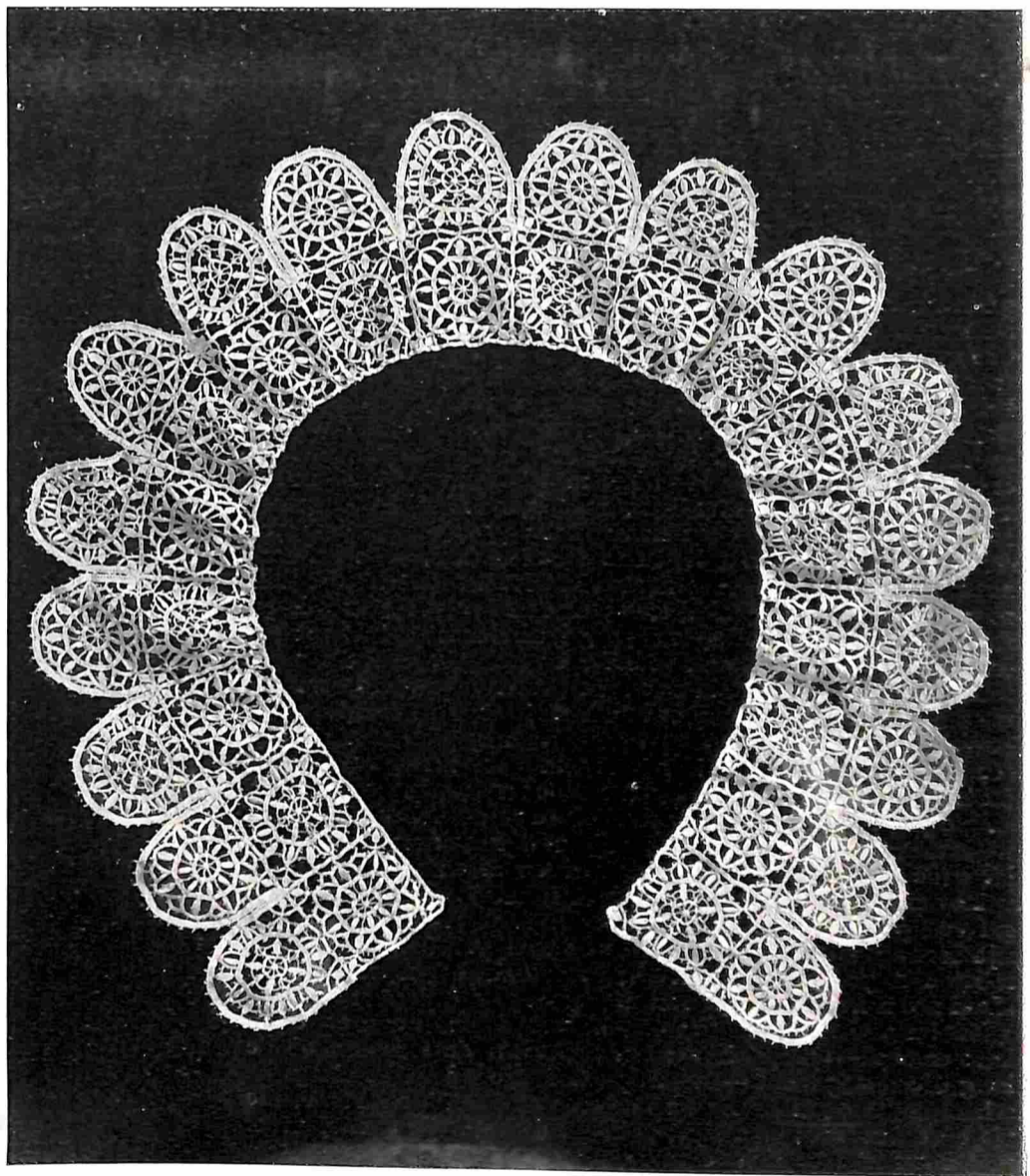
Van zijde-industrie is in Noord-Nederland vóór het eind der 16e eeuw geen ander spoor te vinden, dan de vestiging van een „Satijnwerker” te Amsterdam in 1533. De stedelijke regering betaalde zijn huishuur „omdat hij de neringe van satijn te wercken alhier brengen soude”. Na 1580 kwam een groot aantal zijdewevers in Amsterdam en onder hen vele fluweel- en trijpmakers, meerendeels afkomstig uit Doornik. De kunst van zijde reeden, d.i. het bereiden van een weefbare draad, schijnt men toen nog niet verstaan te hebben. In 1604 althans besloot de Amsterdamsche Oud-Raad voor 4 of 5 jaar aan een Portugees kosteloos een huis „staende op 't boereverdriet” af te staan en te vergrooten „om by denselven bewoont ende daerin gestelt te mogen worden twee meulens om de chynese syde daarmede te wercken, sonder daervooren in de voors. tyt te betalen enige huyr dan dat hy de voors. kunst ende wercken van voors. syde gemeen sal maken ende een eygelyck dies versoekende synne molens sal vertoonen ende sulcke onder- rigtingen doen dat de voors. neringe alhier meer gedaen en by de hand genomen sal mogen worden”.

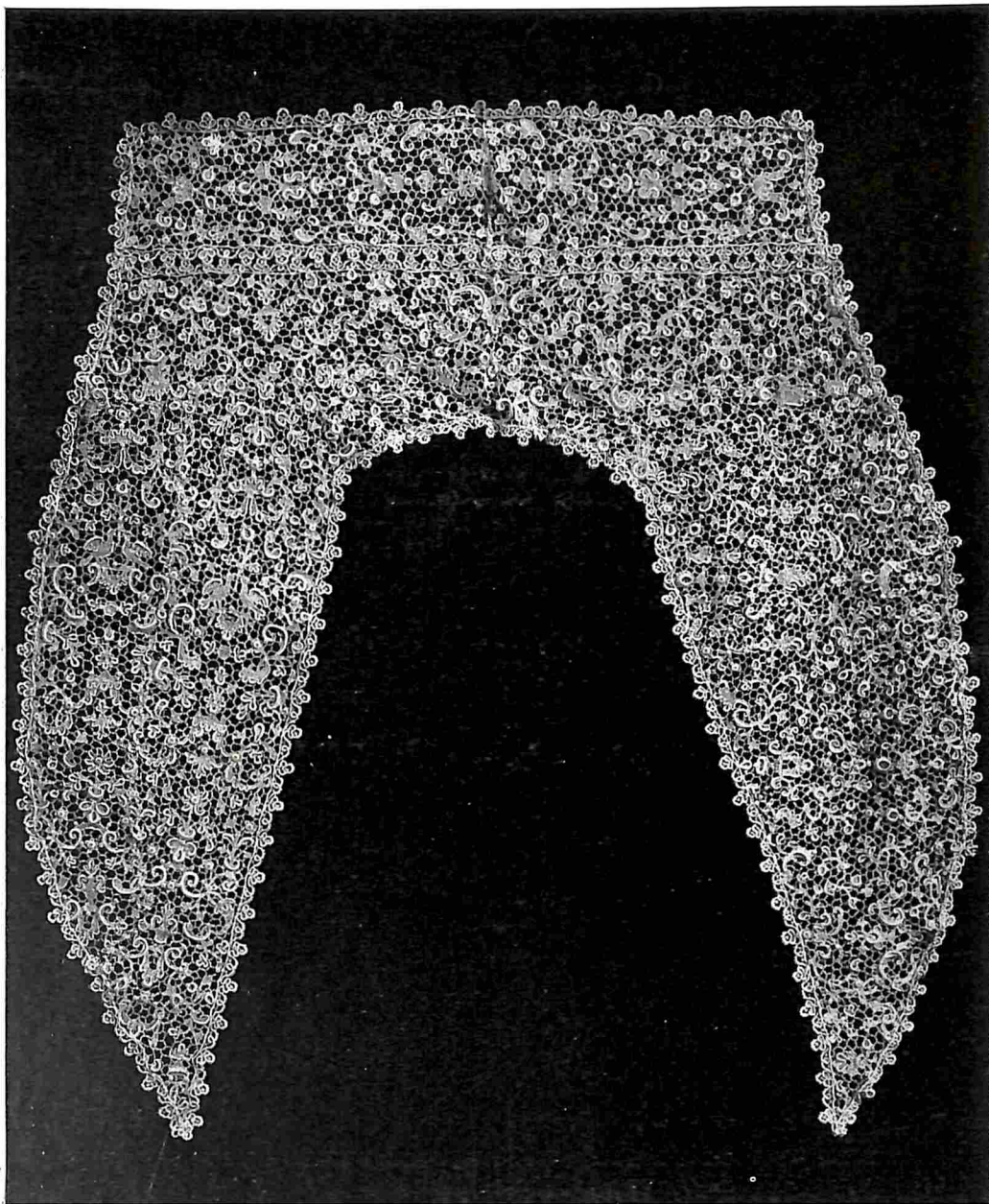
Na deze eerste poging is de zijde-industrie

snel toegenomen. Ook de weverij begon vasten voet te krijgen, zóó dat men zelfs kan zeggen, dat de weverij van gefigureerde stoffen, ook in zijde, in het eerste kwartaal der zeventiende eeuw een in ons land algemeen beoefende industrie was geworden. In 1612 zonden de Staten geschenken aan den Sultan en voegden zij bij de fluweelen en satijnen uit Genua, Bologna en Milaan „gebeelde fluweelen”, die volgens de rekeningen „hier te lande gemaakt” waren. Het tarief van uitvoerrechten van 1625 maakt voorts gewag van „damastwerk, zijden stoffen, fluweelen, trijpen, saaien en andere gewerkte stoffen meer” als exportartikelen.

Van Nederlandsche zijdecultuur gedurende de middeleeuwen is geen spoor te vinden. In 1607 werd aan Thomas Grammaye, schepen van Brugge, octrooi verleend tot het alleen invoeren en aanplanten van witte moerbeien in de zuidelijke Nederlanden, ter wille van de zijdecultuur. Hoewel deze poging op zeer groote schaal werd ondernomen, immers het octrooi spreekt van den aanplant van 400.000 boompjes, schijnt ze toch mislukt te zijn. Omstreeks denzelfden tijd werd in N. Nederland een proef genomen, al zou volgens de Serres van 1593—1595 in Nederland reeds zijdecultuur bestaan hebben: „Où le seul meurier vit le verà-soie ne laisse de profiter, comme cela est recogneu n'aguieres dans la ville de Leiden en Hollande és annees mil cinq cens quatrevingts treize, quatre-vingts quatorze, et quatre-vingts quinze, où Madame la Duchesse d'Ascot fit nourrir des vers-à-soie, heureusement, et de la soie qui en sortit, se sont faits des habits que ses Demoiselles ont porté avec esbahissement de ceux qui les ont veus, à cause de la froidure du pais.” In 1610 werd aan Jean de la Bath te Middelburg vergund moerbeienplanten en zijde wormen in te voeren en 8 October 1611 „geaccordeert octroy omme voor den tyt van twintich jaeren naestcomende, alleene in de vereenichde Nederlanden te mogen brengen ende doen brengen, planten ende opqueecken witte moerbeyeboomen, saet van syde wormen, ende syde wormen voeden, oock om de conste, omme de zijde, daarvan te commen, te spinnen ende aen streenen te brengen, in 't werck te leggen”.

Echter van al deze pogingen blijkt nergens het welslagen. Wij weten ook niet, dat nu nog ergens in ons land getracht wordt in

VENETIAANSCH KANT (16DE EEUW).

POINT DE FRANCE.

deze richting iets te bereiken. Maar op weefgebied — wij behoeven den naam slechts te noemen van Deventer! — heeft inderdaad ons land een reputatie hoog te houden en het is zich die roeping ten volle bewust. Maar wat het kunsthandweven aangaat, hierin is het eindpunt nog niet bereikt. Wel zijn ook hier reeds feiten aan te wijzen, die onafwijsbaar de overtuiging schenken dat men op den goeden weg is, maar het is een kunstindustrie, welke niet plotseling tot een bepaalde hoogte kan worden opgewerkt. De vrouw moet gewonnen worden, zij moet er toe gebracht worden haar ledige uren hetzij als liefhebberij, hetzij als beoefening van huisindustrie aan te vullen met het kunst-handweven. En op de school te 's-Gravenhage, in dat oude gemeente-gebouw op de Prinsegracht, zagen wij vele werkstukken die een getuigenis geven van het mogelijke hiervan. Bijzonder zouden wij willen aanmoedigen, daar eens een kijkje te nemen. Het wordt den bezoeker zoo eenvoudigjes gemakkelijk verklaard en de ontvangst in den hall en de wachtkamer, in de tentoonstellingszaal, is eene openbaring reeds. Met hoe betrekkelijk weinige en eenvoudige middelen is dank zij goeden, artistieken smaak daar niet een allergezelligst geheel verkregen! Wij zagen er, typisch gemoderniseerd, proeflappen van verschillende soort techniek voor kunsthandweven, zooals onze grootmoeders die trotsch achter glas bewaarden van haar kunstnaaldwerk!

Wel is nu op deze school de leiding nog toevertrouwd aan een Zweedsche leerares, hier gebracht door mevrouw Boon—Clemens, aan wie sedert de tentoonstelling te Amsterdam, nu enkele jaren geleden, men dank heeft te zeggen voor het initiatief tot weder-opbloei, hopen wij, van het kunsthandweven. Maar de school leverde al leerkrachten af en spoedig zal ze volkomen nationaal zijn. Een krachtigen stoot in deze richting gaf ook de helaas! te vroeg ontslapen G. v. d. Wall Perné, die zijn zeer bijzonder talent in dienst stelde van deze kunst door merkwaaardige ontwerpen, ontleend aan oude sagen en legenden als die van het Vrouwtje van Stavoren.

De kunst zal eerder burgerrecht verkrijgen, wanneer eigen kunstenaars — die zich aanvankelijk van de techniek op de hoogte hebben gesteld! — krachtig willen meewerken. De Haagsche school heeft verschillende ontwerpen van v. d. Wall Perné, die uitgevoerd worden en schijnt er in geslaagd te zijn een talentvol jonger artist voor zich te winnen.

Dit is een gelukwensch waard: zóó alleen — mits dan nog bij voorkeur voor legendarische tafereelen geput wordt uit den rijken

schat van eigen sagen en overleveringen — kan de kunstweef-industrie worden een lust voor de oogen, een bloeiende tak van nationale handnijverheid, waarop wij trotsch hebben te zijn!

De grootste uitvinding op machinaal gebied is ook hier te danken aan Charles Marie Jacquard, in 1752 te Lyon geboren uit behoeftige ouders. Zijn type weefgetouw is behoudens verschillende veranderingen en verbeteringen tot op den huidigen dag bewaard gebleven. Het mechanisme was, gelijk wij lezen in een beschrijving van een tijdgenoot van den uitvinder, een gelukkige toepassing van twee uitvindingen, welke de kunstweef-industrie te danken heeft aan Falcon en aan Vaucanson. Jacquard gebruikte voor het trekken der harnas-lussen optrekhaken, waaraan de koorden der lussen verbonden werden die de aansnoering van den weefstoel vormen. Deze haken worden door middel van een ijzeren lat in beweging gebracht, welke lat weer vastgemaakt is aan een raam dat door een enkelen voettred op en neer wordt bewogen. Tal van strooken doorboord bordpapier, naar de tekening van het te weven stuk, zijn tot een ketting zonder einde over een lengte van het te maken werkstuk aan elkaar verbonden. Deze kaarten zijn over een prisma (een vierkantige wals) in het bovendeele der machine gelegd. Is de machine in rust, dan staan alle haken recht op en rusten ze op de lat die ze gezamenlijk of afzonderlijk ophelt. Maar telkens wanneer de wever zijn pedaal neerdrukt, brengt hij de kaarten in beweging, welke — daar ze op enkele plaatsen naar de tekening doorboord zijn — de haken met de lussen terugstooten of op haar plaats laten, zoodat alleen de draden van de ketting, die met de haken verbonden zijn, welke niet buiten het bereik van de lat zijn teruggestooten, worden opgeheven om den spoel door te laten.

In 1834 werd in en bij Lyon reeds op 30.000 weefstoelen de uitvinding van Jacquard aangebracht, maar alleen door giften uit het buitenland was het in 1840 mogelijk, in Lyon een standbeeld op te richten van den genialen uitvinder, die in 1834 op 83-jarigen leeftijd — verguisd, geëerd, veroordeeld en zeer geprezen — aldaar was overleden.

De Jacquard-machine kan eenvoudig alles weven, wat op ruitjes papier kan worden ontworpen en, dank zij de verbazende moeitebesparing, kan sedert zijne uitvinding in enkele uren voltooid worden datgene, waarvoor vroeger dagen noodig waren, van het fijnste mousseline tot de meest grofdradige tapijten.

De techniek werd vereenvoudigd, het kunstvolle echter niet in gelijke mate bevorderd. Maar toch is er gelegenheid de kunst te behartigen — wij zijn in ons land, naar Scandinavische voorlichting, op den goeden weg. De belangstelling is gewekt in ruimen kring, moge ze blijvende resultaten afwerpen!

R.

HEIDE.

Ik mag zoo graag in zoet gedroom
Gezeten onder schaduwboom
Wat turen naar de heide,

Waar over alles in het rond,
De zon haar stralen, gouig blond,
Zacht koesterend laat glijden.

Waar vele lieve bloemkens staan,
Waarover witte vlinders gaan
In dartel spelemeien.

Waar langs het diepe blauw der lucht,
Bewogen door een windezucht,
Wit-donzen wolkjes glijen.

Waar langzaam gaand een herder hoedt,
Een' grooten golvend blanken stoet
Van schapen, die zacht blaten.

Waar komend van een ver gehucht
Zacht kleine klokjes door de lucht,
Hun liedjes klinken laten.

Ko Fock.

AEN D'AEMSTEL EN AEN 'T Y, DAER DOET SICH HEERLIJCK OPE....!

Foto's John Strong.
AFBRAAK V. H. COMMANDANTSHUIS
EN RIOLEERING VAN DEN DAM.

AFBRAAK DER HUIZEN AAN DE ACH-
TERZIJDE UITKOMENDE OP HET BEURS-
PLEINTJE.

GEZICHT VAN HET ROKIN AF VERKRE-
GEN DOOR HET WEGBREKEN DER HUIZEN
VAN DEN VIJGDAM.

Foto's John Strong.
VERBOUWING VAN DE NIEUWE KERK.

OPNAME VAN DE STILLE ZIJDE VAN
HET ROKIN AF GENOMEN.

DE RIOLEERING VAN HET DAMRAK.

Foto's John Strong.
ASPHALTEERING VAN HET FREDERIKS-
PLEIN.

RIOLEERING VAN DE STADHOUDERS-
KADE BIJ HET RIJKSMUSEUM.

TIJDELIJKO VERBLIJFSEL VAN 'T BEURS-
POORTJE GEZIEN VAN HET ROKIN AF.

AMSTERDAM doet tegenwoordig op vele plaatsen denken aan een stad, die een zwaar beleg te doorstaan heeft, en Vondels woorden, hierboven afgedrukt, schijnen bittere ironie. Vooral de Dam en omgeving zijn zwaar gehavend. Maar ook elders puinhoopen, loopgraven en opgebroken straten, waarvan de hierboven geplaatste kiekjes van een amateur-fotograaf een welsprekend beeld geven.

Wel moet het den Amsterdammers soms droef worden, als ze zoo zien kerven en houwen in het hart van hun oude stad. En dat het juist de meest geschikte tijd is voor dit breek- en graafwerk in de maanden, waarin zich weer een groote schare vreemdelingen opmaakt, om Hollands hoofdstad te bezoeken!

Thans, nu men met Huygens, doch in anderen zin, Amsterdam kan laten zeggen: „De vreemdelingh behoort te swijmen die my siet”....!

Maar speuren wij ook de lichtzijden van al dat afbreken en graven: een stad, die dergelijke werken onderneemt, gevoelt zich krachtig, gaat met moed de toekomst tegen.

Historische hoekjes van Amsterdam, gelukkig niet tevens de schilderachtigste, worden afgebroken, maar de schoonste stads-gedeelten zijn er nog, als een aansporing om, waar weer op de puinen gebouwd moet worden, niet alleen te letten op de veranderende eischen des tijds, maar ook op wat blijft: de Schoonheid.

L.

Foto E. van Elfrinkheff.

DE ZEILWEDSTRIJD OP HET BRAASSEMER MEER.

JACHTEN, TER OPLUISTERING AANWEZIG, EN DEELNEMERS, HUN BEURT AFWACHTENDE, VASTGEMEERD AAN HET EILAND.

De Zeilwedstrijd op het Braassemer meer van 26 Mei l.l.

DE populairste zeilwedstrijden zijn zeker wel de zeil- en motorbootwedstrijden van de Zeil- en Roeivereeniging „Hollandia” te Oudshoorn. Deze Vereeniging geeft jaarlijks hare wedstrijden op het Braassemer meer, een terrein hetwelk omgeven is door heerlijk natuurschoon en bekend bij het merendeel der zeilers. Is het alleen reeds een lust dit mooie landschap te aanschouwen, niet minder genotvol is het eene zeilwedstrijd op het prachtig meer bij te wonen. Van heinde en verre komen jachten opdagen om zich in een heet kamp tegen elkaar te meten. Zowel onze Zuidelijke broeders als zeilers uit het Noorden zijn bekenden in deze buurt, en allen zijn uitbundig in hun lof over wedstrijdterrein en omgeving. Ook velen, voor wien het niet is weggelegd een mooi jacht te bezitten, komen op, om getuige te zijn van deze populaire wedstrijden.

Evenals dit zoovele jaren te voren is geweest, was het ook nu weer. Op den eersten Pinksterdag kwamen een groot aantal jachten aan de wedstrijden van „Hollandia” deelnemen. Reeds den dag te voren waren vele sierlijke zeil- en motorjachten bij de roeiwedstrijden tegenwoordig, welke dit jaar bijzonder interessant waren. Tegen het aanvangsuur van den zeilwedstrijd, te tien uur 's morgens, lagen de niet-deelnemers aan het bekende eilandje gemeerd, vanwaar de geheele wedstrijd gevolgd kon worden. Ook de vele deelnemende jachten, welke nog voldoende tijd hadden vóór het hun beurt was, staken hun neus in het eilandje teneinde de deelnemers niet te hinderen en vormden gezamenlijk als het ware eene blokkade rond het terrein, vanwaar de jachten zouden vertrekken. De overigen, welke het eerst zouden starten, kruisten heen en weer, in afwachting van het start-schot.

Dat deze wedstrijden zeer in den smaak vallen, blijkt zeker wel uit het groot aantal dames, dat evenals ieder jaar ook thans weer door hare tegenwoordigheid aan deze waterfeesten luister bijzette.

Te 10 uur begonnen, vertrokken achtereenvolgens een 44 tal jachten in wedstrijd, die werd begunstigd door een frissche Noordwestelijke bries. Te ongeveer half vier passeerde de laatste den finish en onder de vroolijke tonen van Ulrich's kapel werd de terugreis naar Alphen aan den Rijn aanvaard, waar de prijzen aan de winners werden uitgereikt.

De hier geplaatste foto's geven een duidelijk beeld van de Jevedigheid, welke er op zoo'n dag heerscht.

De Internationale Tuinbouw- tentoonstelling te Londen.

I.

THE Royal International Horticultural Exhibition, die den 22en Mei l.l. door Z.M. Koning George V van Engeland werd geopend, kan gerust als een gebeurtenis van zeer algemeen belang op tuinbouwgebied beschouwd worden.

Sinds 1866 was er toch in Englands hoofdstad geen groote internationale tentoonstelling van dien aard gehouden en de voornaamste Engelsche kweekers waren sinds dien tijd steeds geziene gasten op de verschillende expositie's, op het vastland geweest. Wat zij daar inzonden was in den regel van aller eerste kwaliteit en ieder, die op tuinbouwgebied geen vreemdeling is, weet hoe hoog de Engelschen op dit gebied staan aangeschreven. Verwacht mocht dan ook worden, dat, toen een paar jaren geleden door de Royal Horticultural Society het initiatief tot een internationale tentoonstelling werd genomen en zich een speciaal committee daartoe gevormd had, de Engelsche kweekers alle zeilen zouden bijspannen om iets te maken, zooals er nog nooit geweest was en dat wellicht moeilijk te overtreffen zou zijn.

Eerlijk moet erkend worden, dat zij daar in alle opzichten in geslaagd zijn. De Londensche tentoonstelling was overweldigend en zoo grootsch, dat ieder, vakman en leek, er opgetogen over is geweest.

Waar Nederland zulke groote handelsbelangen op tuinbouwgebied in Engeland heeft, waar dit land de grootste afnemer van tal van artikelen is, daar zal het wel niemand verwonderen, dat stappen werden gedaan om ook ons land waardig op deze tentoonstelling vertegenwoordigd te krijgen en er voor te zorgen, dat de beste onzer producten er op waardige wijze werden uitgesteld. Door den Nederlandschen Tuinbouwraad werden dan ook tijdig de noodige stappen gedaan om tot de inrichting van een Nederlandsche Afdeling te geraken en dank zij ook den krachtadigen steun van onze Regeering is zij daar op uitnemende wijze in geslaagd.

Daar ook Frankrijk en België afzonderlijke afdelingen zouden hebben, werd deze tentoonstelling ook daarom van zoo groot belang, wijl men thans een vergelijking tusschen enkele der grootste tuinbouwlanden zou kunnen maken. Met genoegen hebben wij uit den mond van vele buitenlandsche vaklieden mogen vernemen, dat de Nederlandsche Afdeling in veel opzichten de anderen gelijkwaardig was en ze zelfs in enkele

Foto E. van Elfrinkhoff.

DE ZEILWEDSTRIJD OP HET BRAASSEMER MEER. EEN AARDIG OOGENBLIK TIJDENS DEN ZEILWEDSTRIJD. OP DEN VOORGROND HET 6 METERJACHT „NICOLETTE" (EX NEERLANDIA IV), EIGENAAR H. DE ROOS Jz., AMSTERDAM, NA ÉÉN RONDE TE HEBBEN AFGELEGD.

verre overtrof. Wat ieder dadelijk opviel en wat dan ook de algemeene aandacht trok, was, dat de Nederlandsche Afdeeling één geheel vormde en een waarlijk sierlijk geheel, dat de kenmerken van netheid en geacheveerdheid droeg.

Noch in de groote Engelsche, noch in de Fransche afdeeling was iets van een leidende gedachte bij de opstelling te bespeuren. Zij bevatten beide groepen van somtijds prachtige planten, doch iedere groep stond op zich zelf, elke inzender had zijn planten of bloemen op zijn eigen wijze gerangschikt, waardoor een onzamenhangend en onrustig geheel was verkregen. Hoe geheel anders was dit in de tent, waar onze kweekers hun producten hadden tentoongesteld. Hier was van te voren naar een goed doordacht plan gewerkt, iedere groep stond op de plaats, waar zij behoorde en wel zoo, dat zij een harmonisch geheel vormde met die, welke er neven stonden. Tal van kweekers o.a. de Aalsmeersche en ook verscheidene groentenkweekers hadden hun producten collectief ingezonden en zoo was het o.a. mogelijk geweest een overvloed van Seringen en Rozen uit te stallen, waar ieder bezoeker verbaasd van stond en een hoeveelheid groenten te doen

zien, waarvan men zich afvroeg hoe ze bijeengebracht was.

Waar men hier stond tegenover een machtigen, buitenlandischen concurrent, daar was alle onderlinge naijver verdwenen, de Nederlandsche Tuinbouw stond hier als één geheel tegenover den buitenlandischen en van dit denkbeeld droeg deze afdeeling dan ook het merkteeken.

De Tuinbouwraad was zoo gelukkig geweest den heer I. G. Ballego, te Leiden, bereid te vinden zich met de inrichting der afdeeling te belasten en deze heeft zich op een zoodanige wijze van zijn taak gekweten, dat wij vele bezoekers, die toch reeds zoo veel moois gezien hadden, bij het binnentreden van de tent zagen stilstaan en uitroepen: „but that is beautiful". Wanneer een Engelschman zoo iets zegt van een buitenlandische inzending, dan mag men aannemen, dat het waar is.

De Nederlandsche tent was ruim 50 M. lang en 25 M. breed. In het midden lag een ruim grasveld, welks middengedeelte verhoogd en met grasgroen doek bekleed was. Op de vier hoeken, waren sierlijke wit geschilderde standaards aangebracht, waarop reusachtig vergulde manden stonden, die met een schat van afgesneden

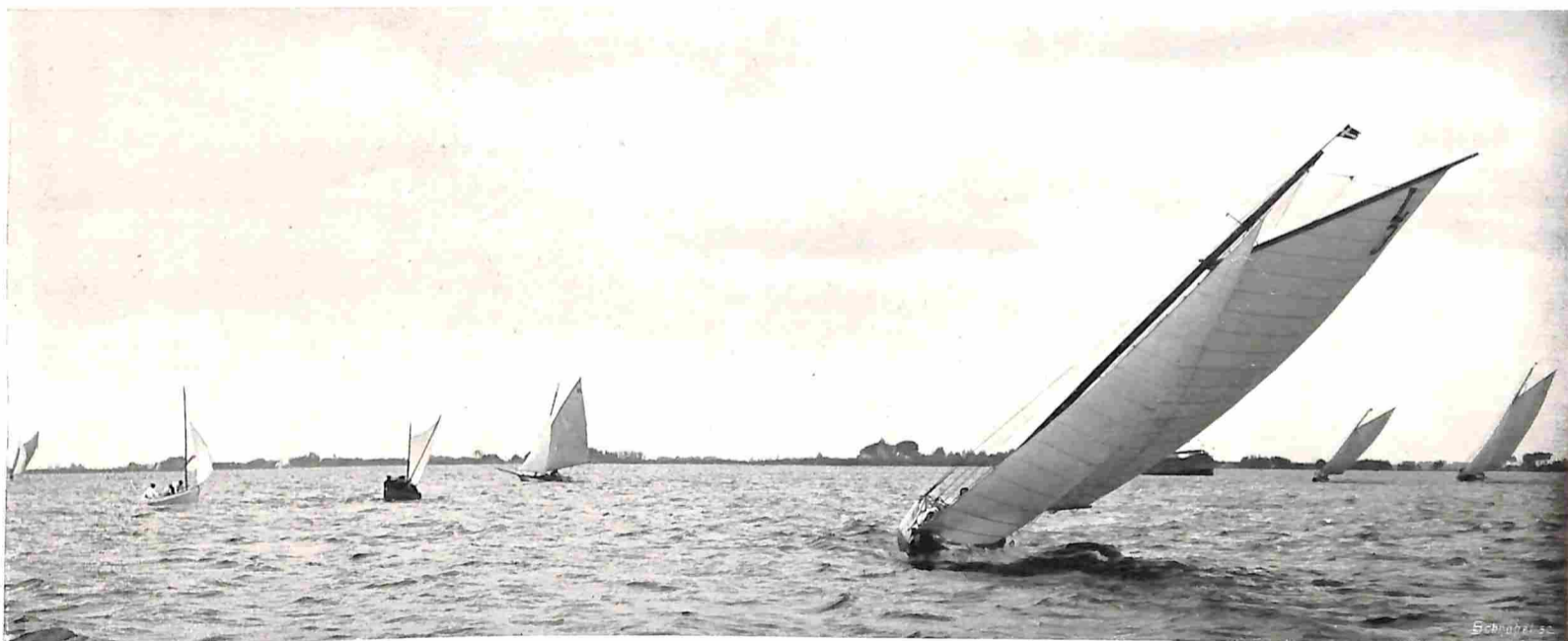

Foto E. van Elfrinkhoff.

DE ZEILWEDSTRIJD OP HET BRAASSEMER MEER. JACHTEN IN WEDSTRIJD. DE JACHTEN DER Z. Z. V. KLASSE: „ATINA" (15), EIGENAARS C. HENRI SIJTHOFF EN P. A. WERNINK, LEIDEN EN „JULIANA" (14), EIGENAAR J. LATENSTEIN, ZAANDIJK, BENEVENS DE JACHTEN DER HANDICAPKLASSE VAN NIET OVERDEKTE KIEL- EN MIDDENZWAARDJACHTEN TOT EN MET 8 M. LANG OP DE WATERLIJN: „EIDER" (21), EIGENAAR B. OUWERKERK, LEIDEN EN „BRÜNHILDE" (XVII), EIGENAAR H. W. DE VOOGT, HEEMSTEDÉ.

INTERNATIONALE TUINBOUWTENTOONSTELLING TE LONDEN.

COLLECTIEVE INZENDING SERINGEN EN ROZEN VAN DE VEREENIGDE AALSMEERSCHE KWEEKERS, IN DE NED. AFDEELING.

Seringentakken waren gevuld. In het midden stonden eveneens groote standaards en manden allen gevuld met een keur van Seringen en Rozen en deze omgaven een ware reuzen mand weder geheel met Seringen opgemaakt. Wanneer men nu weet, dat wij een deskundige hoorden zeggen dat in de middenmand wel 600 takken Seringen stonden en dat iedere zijmand er minstens 500 bevatte, dan kunnen de lezers zich voorstellen wat deze inzending beteekende. Nu wilde het inderdaad heel wat zeggen om in dezen tijd van het jaar zoo'n bloemenschat bijeen te brengen. De daartoe bestemde struiken waren dan ook in koelhuisen eerst eenigen tijd terug gehouden en daarna in warme kassen getrokken, waardoor het den kweekers mogelijk was de bloemen juist op den dag, dat zij ze noodig hadden op haar fraaist te hebben. Dit klinkt nu wel heel eenvoudig, maar het eischt heel wat kweekerskunst.

De duizenden Rozen, die werden tentoongesteld, waren slechts van drie verscheidenheden n.l. de witte *Kaiserin Augusta Victoria*, de rose *Mme Caroline Testout* en de donkerroode *Ulrich Bruner*.

Nu is het ontegenzeggelijk waar, dat er in de Engelsche afdeeling heel wat grooter Rozen te zien waren, doch zeker is het, dat geen der Engelsche kweekers, die met duizendtallen kunnen leveren, zooals de Aalsmeeders.

De opschikking van de manden en vazen was werkelijk zeer smaakvol en toonde de geoefende hand van den heer Groenewegen uit Amsterdam; iedere vaas, ja iedere bloem kwam tot haar recht en was toch tot een bevallig geheel vereenigd. Alleen dit: misschien ware het beter geweest de manden niet te vergulden, doch wit te lakken.

Door een pad van vijf Meter breedte er van gescheiden, waren de zijgroepen opgesteld. De dwarswand terzijde van de ingangen, werd ingenomen door een reusachtige groep *Azalea mollis chinensis* en *Azalea occidentalis chinensis*. De bloemen van de eersten doorloopen alle tinten tusschen donker geel en levendig oranje of vermiljoen-rood, die van de laatsten tusschen zuiver wit tot levendig vleeschkleurig. De bevallige rangschikking van deze groep stak zeer verdienstelijk af tegen het stijve en bonte, dat bijna alle

groepen in de Engelsche en Fransche afdeelingen kenmerkten.

De geheele achterwand van den tent werd ingenomen door een inzending groenten. Waar de tentoongestelde Seringen en Rozen stonden onder den naam van „de Vereenigde Aalsmeersche Kweekers”, daar stonden de groenten onder die van „de Nederlandsche Tuinbouwraad”; wie de producten er toe leverden, bleef en blijft dan ook onbekend. Kool en Sla, Boonen en Rarbarber, Komkommers en Peen zijn nu eenmaal geen dankbare artikelen om er een mooi geheel van te maken en toch is de heer H. de Lange te Rotterdam er in geslaagd er een groep van te schikken, aangenaam voor 't oog.

Van de bloemkolen waren pyramiden gevormd met een basis doorsnede van ruim 2½ M. en een hoogte van ruim 6 M.; de groene en gele komkommers vormden pyramiden van gelijke hoogte. Deze pyramiden stonden te midden van inzendingen verschillende groenten, uitgesteld op een ondergrond van malsche sla-soorten, die omzoomd werd door randen van sappige peen. Het geheel werd hier en daar onderbroken door streng in stijl gehouden standaards, waarop kogelvormige Buxus stonden.

(Slot volgt).

E. TH. W.

INTERNATIONALE TUINBOUWTENTOONSTELLING TE LONDEN.

COLLECTIEVE INZENDING GROENTEN VAN DEN NEDERL. TUINBOUWRAAD, IN DE NED. AFDEELING.